

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT -KUNTAYHTYMÄKONSERNISSA

Hallituksen 19.12.2014 hyväksymä

1 Johdanto

HSY:n yhtymäkokous on 23.5.2014 hyväksynyt kuntayhtymäkonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet kuntalain edellyttämällä tavalla. Tavoitteena on vahvistaa hyvää hallinto- ja johtamistapaa HSY -konsernissa.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla johto pyrkii varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

HSY:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan HSY:n hallitus mm. antaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja valvoo sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta. Tässä asiakirjassa annetaan ohjeita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä HSY -konsernissa.

Riskienhallinnan järjestämisestä säädetään myös HSY:n hallintosäännössä, jonka mukaan hallitus vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta ja yhteensovittamisesta sekä vahvistaa yleiset periaatteet kuntayhtymän omaisuuden ja vastuiden vakuuttamisesta.

Kuntalain mukaan kuntayhtymän toimintakertomuksessa tulee esittää tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

HSY:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan jokaisen HSY:n toimialan ja tulosalueen sekä konserniyhteisön tulee antaa osana HSY -konsernin tilinpäätösprosessia selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, valvonnassa havaituista puutteista ja toimenpiteistä niiden korjaamiseksi. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun itsearviointiin. Tässä asiakirjassa tarkennetaan itsearvioinnin sisältöä ja selonteon laatimisprosessia.

2 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osana kuntayhtymäkonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää

2.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoitus, tavoitteet ja käsitteet

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla ti-
livelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

1. kuntayhtymäkonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista sekä strategian mu-
kaista
2. päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
3. lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
4. omaisuus ja voimavarat turvataan.

Riski on sellaisen tapahtuman mahdollisuus, jolla on vaikutusta tavoitteiden saavuttami-
seen. Riskiä mitataan tapahtuman vaikutuksella ja todennäköisyydellä.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallintaprosessi perustuu

1. riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen
2. riskin toteutumisen vaikutusarviointiin ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen
3. mahdollisuuteen hallita riskiä eri menetelmillä
4. hyväksyttävän riskitason arviointiin
5. riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan.

Osa kuntayhtymäkonsernin riskeistä on sisäisiä ja osa ulkoapäin tulevia.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta tulee seurata ja arvioida jatkuvasti, jotta niiden riittävydestä ja toimivuudesta voidaan varmistua.

2.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut

Yhtymäkokous päättää HSY -konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Kuntayhtymän hallitus vastaa HSY -konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. HSY:n hallitus antaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja valvoo sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanon tuloksellisuutta. Kuntayhtymän hallitus antaa toimintakertomuksessaan selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Myös muiden esimiesten on seurattava vastuullaan olevien toimintojen valvonta- ja riskienhallintatoimenpiteiden riittävyttä sekä ryhdyttävä viivyttämättä tarpeellisiin toimenpiteisiin aina, kun hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan vastaista toimintaa havaitaan. Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaavat täten kaikki tilivelvolliset ja esimiehet.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan operatiivinen kokonaisvastuu on HSY:n toimitusjohtajalla, joka antaa näitä koskevat lisäohjeet.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat (tai vastaava tahot) vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta HSY -konsernia koskevan ohjeistuksen mukaisesti.

HSY:n riskienhallintapäällikön tehtäviin kuuluu kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestäminen ja kehittäminen. Riskienhallintapäällikkö vastaa HSY:n yhteisen riskikartan kokoamisesta ja päivittämisestä toimialojen ja tulosalueiden antamien tietojen pohjalta, raportoi riskienhallinnan tilasta HSY:n toimitusjohtajalle, tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajalle ja muille sidosryhmille. Riskienhallintapäällikkö kehittää riskienhallinnan prosesseja, mittareita, auditointeja ja raportointia. Riskienhallintapäällikön tehtäviin kuuluu myös HSY:n vakuutettavien riskien kartoitus, vakuutustarpeen ja vakuutus sopimusten sisällön arviointi sekä vakuutusasioiden yhteyshenkilönä toimiminen HSY:n toimialoihin ja tulosalueisiin, vakuutusyhtiöön ja vakuutusmeklariin päin.

Sisäinen tarkastus edistää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa tarkastus- ja konsultointitoiminnalla. Sisäinen tarkastus tuottaa johdolle arviointitietoa sisäisen valvonnan ja riskien-

hallinnan riittävydestä ja tehokkuudesta toimitusjohtajan hyväksymän toimintaohjeen ja tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Toimialat ja tulosalueet sekä konserniyhteisöt raportoivat osana normaalia talouden ja toiminnan raportointia merkittävimmistä riskeistään, niiden hallinnasta ja hallintatoimenpiteiden vaikuttavuudesta. Nopeasti kehittyvistä ja toteutuneista riskeistä sekä niiden vaikutuksista raportoidaan HSY -konsernissa kulloinkin voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti.

Jokainen kuntayhtymän toimiala ja tulosalue sekä HSY -konsernin konserniyhteisöjen hallitukset antavat osana HSY -konsernin tilinpäätösprosessia selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, valvonnassa havaituista puutteista ja toimenpiteistä niiden korjaamiseksi. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun itsearviointiin.

Tilintarkastaja antaa tilintarkastuskertomuksessa lausunnon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä tekee esityksen vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta. HSY:ssä tilivelvollisia ovat hallitus, toimitusjohtaja, toimiala- ja tulosaluejohtajat sekä talousjohtaja.

2.3 Sisäisen valvonnan viitekehys HSY -konsernissa

HSY -konsernissa sisäisen valvonnan järjestäminen ja sen tehokkuuden arviointi perustuu kansainväliseen COSO -erm -viitekehykseen. Sen mukaan sisäinen valvonta kuvataan prosessina, jonka avulla pyritään varmistamaan organisaation tavoitteiden saavuttamisesta.

Tavoitteet voidaan ryhmitellä seuraaviin neljään luokkaan

- strategiset (korkean tason tavoitteet, jotka ovat organisaation toiminta-ajatuksen mukaisia ja sitä tukevia)
- toiminnalliset (organisaation voimavarojen tehokas ja taloudellinen käyttö)
- raportointia koskevat (raportoinnin luotettavuus)
- vaatimustenmukaisuutta koskevat (sovellettavien lakien ja määräysten noudattaminen)

Sisäinen valvonta käsittää kaikki ne toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla tavoitteiden saavuttaminen pyritään varmistamaan. COSO -erm -viitekehyksen mukaan sisäisen valvonnan osa-alueet ovat

- valvontaympäristö
- riskienhallinta
- valvontatoiminnot
- informaatio ja kommunikaatio
- seuranta

Riskienhallinta on siten osa sisäistä valvontaa, missä tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä.

Valvontaympäristö käsittää HSY:n sisäisen toimintaympäristön, organisaation, johtamis- ja hallintojärjestelmän, tehtävien ja vastuiden jakamisen sekä toimintaprosessit ja niihin liittyviä säännöt ja ohjeet. Valvontaympäristö luo perustan sille, että toiminta on strategian mukaista ja tavoitteet ovat saavutettavissa. Valvontaympäristöön kuuluvat myös mm. eettiset normit ja organisaation arvot sekä hyvä johtamis- ja hallintotapa. Nämä kaikki vaikuttavat organisaation ilmapiiriin ja siihen, miten henkilöstö tarkastelee ja käsittelee erilaisia riskejä.

Riskienhallinta käsittää riskien tunnistamisen, arvioinnin ja niihin vastaamisen. Riskeihin vastaaminen voi tapahtua poistamalla, hyväksymällä, jakamalla tai vähentämällä tunnistettujen riskien vaikutuksia organisaatioon. Esimerkiksi kehittämällä menettelytapoja tai valvontatoimenpiteitä voidaan tehokkaasti vastata tunnistettuihin riskeihin.

Säännöllisiä valvontatoimenpiteitä ovat muun muassa johdolle laadittavat raportit, talousarvion toteutumisen seuranta, toimintaperiaatteiden ja ohjeiden noudattamisen seuranta, poikkeamien seuranta, hyväksymis- ja valtuutusjärjestelmät sekä säännölliset täsmäytykset. Prosesseihin rakennetut kontrollit havaitsevat ja estävät tai korjaavat niissä ilmeneviä virheitä ja epäjohton mukaisuuksia. Kontrollit varmistavat tapahtumien ja tietojen oikeellisuutta, tukevat prosessin sujuvaa etenemistä ja siihen liittyvän tietojärjestelmän tehokasta käyttöä, valvovat päätösten, lakien ja valtuuksien noudattamista, suojaavat tietoja, estävät virheitä ja väärinkäytöksiä sekä varmistavat tehtävien riittävän eriyttämisen ja turvaavat toiminnan jatkuvuutta.

Informaation ja kommunikaation on oltava sellaista, että organisaation johto, henkilöstö ja muut sidosryhmät saavat oikea-aikaisesti olennaisen tiedon. Tarvittava tieto on tunnistettava, kerättävä, ja viestittävä sellaisessa muodossa, että henkilökunta voi hoitaa tehtävänsä. Tehokas tiedonkulku edellyttää viestintää sekä vertikaalisesti että horisontaalisesti organisaation sisällä ja viestintää ulkoisten sidosryhmien kanssa.

Seurannalla varmistetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallintajärjestelmän toimivuutta. Seuranta toteutetaan tavanomaiseen toimintaan liittyvänä jatkuvana seurantana (esimerkiksi esimiesvalvonta ja säännölliset raportointivelvoitteet) ja erillisinä arviointeina (esimerkiksi sisäiset auditoinnit ja sisäinen tarkastus). Seurantaan liittyy olennaisena osana se, että todettuihin poikkeamiin reagoidaan korjaavin toimenpitein.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttaa koko organisaatio, mukaan lukien hallitus, johto sekä koko henkilöstö. Vastuu sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on kuitenkin organisaation ylimmällä johdolla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on osa organisaation johtamista. Johto määrittelee toimintatavat ja ohjeet, joiden avulla asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. HSY:ssä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistukseen luetaan sisältyväksi kaikki voimassa olevat yhtymäkokouksen, hallituksen sekä esimiesten antamat päätökset ja muu ohjeistus henkilöstölle.

2.4 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan resursointi ja riittävyys

HSY -konsernin tehtävät on järjestettävä siten, että HSY -konsernin kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan on katettava HSY -konsernin oman toiminnan lisäksi myös muu toiminta, josta HSY -konserni vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden tai sopimusten nojalla. Tämä tarkoittaa esimerkiksi ulkoistettuja palveluja kuten jätehuollon kuljetuspalvelut ja kumppanuushankkeita, joita toteutetaan ulkopuolisella rahoituksella.

Sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä otetaan huomioon toiminnan laatu, laajuus ja monimuotoisuus. Sisäisen valvonnan on oltava riittävää ja oikeassa suhteessa toimintaan ja sen sisältämiin riskeihin. Sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota organisaation toiminnan ja sen toimintaympäristön muuttuessa.

Vuosittain tulee kokonaisvaltaisesti analysoida toimintaympäristön muutoksia ja tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida riskien vaikutuksia ja laatia tarvittavat toimenpideohjelmat riskien hallitsemiseksi. Riskienarviointi tulisi suorittaa myös jokaisen merkittävän päätöksen valmistelun yhteydessä. Riskienarviointi tulee suorittaa toimintajärjestelmässä kuvattuihin prosesseihin ja merkittävimpiin riskeihin on määriteltävä toimenpiteet. Ris-

kienarviointi kuuluu myös projektien toteuttamiseen. Projektin riskit on arvioitava ennen projektin aloittamista ja arviointia päivitetään tarpeen mukaan projektin edetessä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista eikä sitä eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, operatiivisten toimintojen, tietojärjestelmien ja tietojen suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja suojaamisena sekä sopimusten hallintana.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee toteutua kuntayhtymäkonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmissä, päätöksenteossa, toiminnan ja talouden suunnittelussa ja seurannassa, poikkeamiin reagoinnissa ja suoriutumisen arvioinnissa kaikilla organisaation tasoilla. Tästä syystä tulee varmistaa, että tilivelvolliset ja muut viranhaltijat sekä konserniyhteisöjen edustajat ovat tietoisia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuista. Johto vastaa siitä, että henkilöstö on tietoinen sisäisen valvonnan järjestelyistä.

3 Riskienhallinta

3.1 Riskienhallinnan prosessi

HSY -konsernissa riskienhallinnan prosessia ei eroteta konsernin muusta suunnittelu- ja raportointisyklistä kuntayhtymän talousarviovuoden aikana. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta seurataan talousarvion valmistelun ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Vuosittain päivitetään HSY:n riskikartta ja seurataan riskien hallintatoimenpiteitä koskevien toimenpidesuunnitelmien toteuttamista HSY:n toimialoilla ja tulosalueilla sekä konserniyhteisöissä. Riskien hallintatoimenpiteistä päättäminen edellyttää riskien todennäköisyyden ja vaikutusten vakavuuden, riskirajojen, hyväksyttävän riskitason ja riskinkantokyvyn määrittelyä.

3.2 Riskien tunnistaminen ja luokittelu

Riskien todennäköisyydet ja vaikutukset arvioidaan ensin toimiala- ja tulosaluekohtaisesti, ja arviointityön tuloksena muodostetaan toimiala- ja tulosaluekohtaiset riskikartat.

Merkittävät riskit koko HSY-tasolla tunnistetaan toimiala- ja tulosaluekohtaisista riskikartoista ja kootaan yhteen HSY-tasoiseksi riskikartaksi, joka sisältää riskilukujen mukaisessa suuruusjärjestyksessä n. 25–30 HSY:n suurinta riskiä. Riskikartta voi sisältää kaikenlaisia riskejä. Esimerkkejä riskeistä ovat operatiiviset, toiminnalliset, taloudelliset ja hallinnolliset riskit sekä ICT-riskit, henkilöstöriskit ja maineriskit.

Kokonaisvaltainen riskienkartoitus on jatkuva prosessi. Johtoryhmä hyväksyy HSY:n riskikartan, joka päivitetään vuosittain.

3.3 Riskien eliminointi tai pienentäminen

Jotta riskejä voidaan pienentää, vaikutuksiltaan merkittävien ja todennäköisten riskien tunnistaminen on avainasemassa. Riskeistä eri toimialoilla on kokemusperäistä tietoa, jonka lisäksi tulee ennakkoluulottomasti tarkastella ja pyrkiä tunnistamaan sellaisia riskejä ja niiden yhdistelmiä, jotka eivät ole vielä koskaan toteutuneet. Esimerkiksi monet suuronnettomuudet syntyvät usean peräkkäisen riskin toteutumisen ketjuna. Ketjuun kuuluvan yksittäisen riskin toteutumisen todennäköisyys voi olla hyvinkin pieni.

Jokaisella tunnistetulla riskitapahtumalla tulee olla kirjatut toimenpiteet riskin eliminointiseksi tai pienentämiseksi. Kaikille tunnistetuille riskeille nimetään vastuutahot tai vastuuhenkilöt.

löt, jotka vastaavat kyseisten riskien hallinnasta, riskien pienentämiseksi tai eliminoimiseksi tehtävistä toimenpiteistä ja niiden aikatauluista sekä toimenpiteiden seurannasta.

Riskienhallinnan vastuunjako ja roolitus organisaation eri toimijoiden välillä täytyy olla hyvin selvillä ja harjoiteltu, jotta tositilanteessa toiminta olisi johdonmukaista ja tehokasta.

Riskienhallinnan liittymisestä ulkopuolisiin organisaatioihin ja järjestelmiin tulee olla selkeä kuva organisaatiossa. Esimerkiksi pelastuslaitoksen ja kaupunkien valmiusviranomaisten kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä riskienhallinnan alueella.

Operatiivisia toimintoja suojataan etukäteen erilaisilla teknisillä ratkaisuilla kriittisissä toiminnoissa (esim. kahdennettu sähkönjakelu vedenpuhdistuslaitoksilla). Ennakoivaa riskienhallintaa ovat myös rakenteiden ja teknisten järjestelmien tarkastukset ja kuntoarviot. Vesihuoltoon on laadittu kattavat riskienhallintasuunnitelmat sekä vedentuotannolle ja jakelelulle että jätevedenpuhdistukselle (WSP Water Safety Plan ja SSP Sanitation Safety Plan). Vedentuotantoketjussa noudatetaan HACCP-ohjelmaa (Hazard Analysis and Critical Control Points / Vaara-analyysi ja kriittiset valvontapisteet).

Henkilöriskit liittyvät muun muassa henkilöstöresurssien kohdistamiseen, osaamiseen, osaamisen kehittämiseen, motivaatioon ja mahdollisiin väärinkäytöksiin. Keinoja henkilöriskien ennaltaehkäisyyn ovat esimerkiksi selkeät vastuut ja toimivalta, henkilöstön kouluttaminen ja hyvä perehdyttäminen sekä varahenkilöjärjestelyt. Tietojen kattava dokumentointi pienentää henkilöriippuvuutta. Tehtävien eriyttämisellä tavoitellaan virheiden ja väärinkäytösten estämistä jakamalla tehtävät useampaan eri vaiheeseen eri henkilöille (vaarallisten työyhdistelmien eliminointi).

Väärinkäytöksenä pidetään erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä tai annettuja ohjeita rikkovia taikka lainvastaisia tekoja. Väärinkäytöksen havaitseminen perustuu väärinkäytöksen tunnusmerkkien tunnistamiseen. Näitä ovat esimerkiksi väärät tai väärennetyksi epäillyt asiakirjat, omaisuuden tai tiedon hävittäminen ja päätösvallan käyttäminen ohi ohjeistuksen tai delegoidun toimivallan. Toimiva sisäinen valvonta ehkäisee väärinkäytöksiä. Johdon velvollisuutena on toteuttaa sisäistä valvontaa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin. Ensisijaisesti esimiesten tehtävänä on selvittää väärinkäytösepäilyt.

Vakuutuksilla voidaan kattaa osa riskeistä. HSY:n vakuutettavat riskit kartoitetaan ja arvioidaan toimialoittain ja tulosalueittain vakuuttamista varten. Vakuutukset uudistetaan kerran vuodessa, jolloin arvioidaan niiden päivitystarve. Myös kalenterivuoden aikana voi tulla päivityksiä esimerkiksi, jos HSY:n vakuutettavaan omaisuuteen tulee uusia kohteita investointien valmistumisen myötä tai jos arvioidaan, että vakuuttamalla olisi järkevä kattaa jotain aikaisemmin vakuuttamattomia riskejä.

4 Kuntalain mukainen selonteko

Kuntalain mukaan hallituksen tulee raportoida toimintakertomuksessa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Lisäksi toimintakertomuksessa tulee antaa selvitys konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Selonteon laatiminen on aikaisemmin perustunut kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeeseen kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta. Yleisohjeessa annetaan edelleen ohjeet selonteon sisällöstä.

HSY:n sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaisesti jokainen kuntayhtymän toimiala ja tulosalue sekä konserniyhteisöt antavat vuosittain osana HSY -konsernin tilinpäätösprosessia selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, valvonnassa havaituista puutteista ja toimenpiteistä niiden korjaamiseksi. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun itsearviointiin.

HSY:ssä on laadittu arviointikehikko (lomake), jota toimialat, tulosalueet ja konserniyhteisöt käyttävät arvioidessaan vastuullaan olevan hyvän hallintotavan, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumista. Lomakkeen kysymykset on ryhmitelty COSO -erm viitekehyksen mukaisesti. Arviointikehikon käyttö tukee järjestelmällistä ja dokumentoitua sisäisen valvonnan arviointia. Itsearviointi tulee aina räätälöidä arvioivan tahon tarpeita, tavoitteita ja riskejä vastaavaksi.

Selonteot käsitellään ja hyväksytään toimialojen ja tulosalueiden johtoryhmissä sekä konserniyhteisöjen hallitusten kokouksissa ja toimitetaan HSY:n riskienhallintapäällikölle. Hän valmistelee saamiensa selontekojen perusteella HSY:n toimintakertomuksessa annettavan selonteon, jonka toimitusjohtaja esittää hallituksen kokouksessa osana HSY:n tilinpäätöksen käsittelyä ja hyväksymistä